

nevezték és ábrázolták is, míg az ugyancsak visszahúzódo hajlamú Holló Lászlót kellemes társnak, embernek.

Az Ujváry Zoltán szerkesztette legújabb Holló-tanulmányoknak mind a huszonöt írása ezt bizonyítja. A 190 oldalas szép tipográfiajú könyv, annak ellenére, hogy 77 színes reprodukciót és rajzairól készült 50, nagy többségében egész oldalas fekete-fehér nyomatot tartalmaz, mégsem tekinthető a festőművész újabb művészeti értékelésének. Mert mint fentebb mondtuk, a Pogány Ö. Gábor tollából származó íráson kívül lényegében valamennyi cikk kizárólag Holló Lászlóval, az emberrel, s nem a festőművésszel foglalkozik. Természetesen, mivel esetében a kettő teljesen egyéé forrt, a művész emberi megnyilvánulásai is mindig érintik művészetét. Ezeket ma már csak a vele valamikor személyes kapcsolatba került emberek idézhetik fel.

Ők viszont bőséggel. Hiszen az olyan emlékezők, mint a „Találkozások Laci bácsival”, „Holló László otthonában”, „Tócskerti emlékek”, „Laci bácsinál — platánfája alatt”, „Emlék és fénykép” már címeikkel is arról árulkodnak, hogy a magyar festészetnek ez a „magányos farkasa” nem is volt olyan magányos. Barátok, tisztelők serege vette körül, s ezért különösen figyelemre méltó a szerkesztőnek ez az újabb Holló László iránti gesztusa, hogy akkor, amikor a különféle, szenzációt hajhászó, egy-egy ötleten alapuló művészeti irányzat és azok képviselőinek tág teret biztosítanak a különféle fórumok, s ugyanakkor az ilyen, ma már az idő által is igazolt értékek bemutatásának alig van tere. Ő — ha már kellő számú szakértő műtörténész e kötethez nem tudott, mert szinte nem is tudhatott felkérni, mozgósítani — jelenlétét tudja tenni Holló Lászlóval. Azt a művészt, akit vélhetőleg ugyanúgy elismernek majd hamarosan a hivatalosok is, miként a másik nagy magányost, Koszta Józsefet, ha tetszik, ha nem. És ezért nem kis dolog, amit Ujváry Zoltán e kötettel bizonyítani akart és bizonyított is.

A kiadvány az Ethnica Kiadó gondozásában, Debrecen—Kiskunfélegyháza városok támogatásával, Ujváry Zoltán szerkesztésében jelent meg.

Szabó István

Megjelent a Jászsági Évkönyv negyedik száma

A Jászsági Évkönyv az annalesek (évkönyvek) hagyományait követve tudósít a régióra vonatkozó eseményekről a XIV. századtól napjainkig. A negyedik alkalommal megjelenő kötet a célul tűzött feladathoz híuen egy szűkebb térségre, a Jászságra vonatkozó anyagot ad közre Pethó László szerkesztésében.

A kötetben állandó rovatok vannak. A művészet témakörben a Berényi Műhely alkotóinak munkáival ismertet meg Buna Konstantin festőművész, felvillantva az egyes tagok művészetére jellemző legfontosabb ismérveket, témát és technikát.

Aradi Nóra a jászkörmalmi születésű Laki Ida festőművész sajátos, egyedülálló képalkotási módszerét („bioritmus-öröknaptár” sorozatát) elemzi, a Szekfü Galériában rendezett kiállítás kapcsán. A megnyitó közreadásával a szerkesztőség a 75. éves művésznő előtt tisztelg.

A História fejezet a ferencesek magyarországi tevékenységéről közöl hosszabb tanulmányt Szántó Konrad tollából, az Anjoukorban folytatott hittérítő munkájukról, a tatárországi, boszniai missziójukról, valamint a jászokumog megterítéséről, értékelve a rendháznak az adott időszakban betöltött fontos szerepét.

A Jászság barokk kori kultúrája, iskola-rendszere sok vonatkozásban még ismeretlen a köztudatban. Ezért is érdekes Kiss József tanulmánya, mely Árok szállás 1730—1770-ig terjedő időszak egyházi iskolázását, a ferenceseknek és a jezsuitáknak ebben betöltött szerepét ismerteti.

150 év ugrással pedig már a Jászberényi Tanítóképző létrehozását, a várossal és a Jászsággal való kapcsolatát mutatja be Tóth Gábor.

A jászok a XVIII. századtól kezdve sajátos helyet foglaltak el Magyarország hadtörténetében, Babucs Zoltán ebből a 12-es jászok huszárok történetét tárja az olvasók elé.

Bagi Gábor történész a cigányok letelepedésének jászsági vonatkozásait, a népesség főbb adatait, foglalkozás szerinti megoszlásukat ismerteti a levéltári adatok alapján.

A jászsági szőlőtermesztés igen nagy múlt-ra tekint vissza. A szőlőművelésnek és termesztésnek XVI—XIX. századi történetéből

kapunk összefoglalást Bathó Edit néprajzos munkájából.

A história rovat utolsó tanulmánya egy 1996-os évfordulóhoz, Jászboldogháza önálló községgé alakulásának 50. évfordulójához kötődik.

A Jelen és jövő rovat a közelmúlt fontosabb eseményeiről tudósít (képet kapunk a régió telefonhelyzetéről, a jászfényszaru Bedekovich Lőrinc Népfőiskola munkájáról), interjú közöl Holló János vegyészprofesszorral, Szekeres Imre képviselővel, Nagy Orsolya jogász pedig az utolsó tíz év házassági bontóperreit vizsgálja, és az ebből adódó jogi problémákat elemzi.

Az Örökségünkben olyan írásokat ad közre az évkönyv, mely a múltat idéző eseményekről számol be visszaemlékezések, önéletrészek, rövid történeti áttekintések formájában (Jászsági polgárasszonyok vallomásai nevelésről, házasságról, közéletéről a 20-as, 30-as évekről; jászjákóhalmi zárandokutakról a Szentkúthoz).

A Kitekintés rész ablak a „nagyvilágra”, melyben a Jászság külföldi kapcsolatairól, a külföldieknek az adott régióhoz fűződő viszonyáról, kötődéseiről ad információkat.

A kötetet egy eseménynaptár zárja, amely a Jászság településeinek elmúlt évi krónikája.

Az évkönyv jól szerkesztett és válogatott anyagot tár az olvasók elé, csak azt kívánhatjuk, hogy folytatódjon ez az értékes munka, ne szakadjon meg, hanem újabb és újabb kötetekkel gazdagodjon a Jászsági Évkönyv sorozat.

A kiadvány a jászberényi Tanítóképző Főiskolán kapható.

Pató Mária

Honismereti Téka, 1. Szolnok, 1996

A téka a hagyományos parasztszoba egyik jellegzetes kisbútora volt. Jellemzően a szoba reprezentatív részében, a főfalon, a szentsarok fölött kapott helyet ez a kis polcos tároló, amelyben a család féltve őrzött kincseit, például az imakönyvet vagy az orvosságokat tartották. Kincseket, a múlt, a hagyományos parasztlelet emlékeit hivatott megőrizni a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Honismereti Egyesület most elindított sorozata, a Honismereti Téka is, amelynek első kötetét tarthatjuk

kezünkben. Szerzői néprajzi gyűjtők, akiknek tollát mindenek előtt a szülőföld iránti szeretet vezette visszaemlékezéseik, kutatásaik leírásakor.

A kötet összesen 18 néprajzi munkát tartalmaz, melyeknek egyik része — némely szerzőnél szépirodalmi színvonalú — visszaemlékezés, memoár, s a műfajból következően személyes hangvételű, de természetesen valamennyi igen gazdag tárháza a néprajzi vonatkozásoknak is. A munkák másik fele egy-egy kisebb néprajzi résztema tanulmány-szerű feldolgozása. Ugy tematikában, mind földrajzilag igen változatos és kiterjedt a válogatás: olvashatunk dolgozatot a tiszazugi tejfeldolgozásról, a fegyverneki babonákról, a mezőtúri temetkezési szokásokról, a mester-szállási népi orvoslásról.

Több dolgozat témájában szerepel a jászsági tanyavilág. Így például Rusvay Lajos részletesen bemutatja az egykori tanya-típusokat, s a tanyai gazdálkodás éves rendjét, ritmusát. Ugyancsak a tanyai élethez kapcsolódik a Jászárokszállási Ifjúsági Honismereti Szakkör dolgozata is, amelyben a tanyák jellegzetes cselédeiről, a bojtárokról, béresekről olvashatunk. Amikor az imént említettem, hogy a visszaemlékezések között szépirodalmi színvonalú munkákat is találunk, mindenek előtt Ördög Emánuel írására gondoltam. A harmincas évek jászárokszállási tanyavilágának cselédét mutatja saját gyermekkorán keresztül, lenyűgöző stílusban. Igazán sajnáltam, hogy csupán egy részlet kapott helyet ebben a kötetben Ördög Emánuel munkájából, s nagyon várom a folytatást. Ugyanis a szerző azt és úgy tudja, amit a hivatásos írók közül is kevesen: az egyéni sorsból típust alkotni. A gyermekkori, fiatalkori élmények ihlették Gócza Mária, Gócza Kálmán és Józsa Istváné írásait is, melyekben számos, a hagyományos népelethez vonatkozó utalást, leírást találunk.

A jászárokszállási ház paraszti világát tárja elénk Faragó Jánosné munkája, amely nem csupán népi építészeti leírás, hanem a házban folyó életet is bemutatja.

A tiszazugi tejfeldolgozás náprajzi kutatására és bemutatására vállalkozott Csetényi Mihályné. Összefoglalása alapján átfogó képet kaphatunk a témáról. Hasonlóképpen a Körtelki Általános Iskola honismereti szakkörének dolgozatából is, amely a falu kenderművelését, a népi textíliák előállítását vizsgálja.

A továbbiakban a néprajz számos területe-